

Frankfurter Allgemeine Zeitung / Feuilleton

Dissabte, 29-08-2009

El cosmos del català

Espai per a una meravella de dansa, i per al contrari: l'Edinburgh International Festival mostra dues coreografies contraposades tant per l'estil com per la qualitat, de Cesc Gelabert i de Christian Spuck.

Que les produccions de ballet clàssic van millorar considerablement a partir dels anys seixanta, entre els coreògrafs i directors de certa edat és un fet indiscutible. Però ara que les companyies de ballet es troben en més bones condicions que mai i que, amb excel·lents figures al capdavant, poden convertir els treballs fins i tot més fluïdos en un plaer per als espectadors, ara falten les grans estrelles.

Fins a ben entrats els anys vuitanta, això era diferent. Els talents excepcionals – davant la completa personalitat dels quals, el públic queda massa captivat com per poder detallar les característiques tècniques de la fascinació que exerceixen– no eren tan rars cap a la fi del segle vint: Margot Fonteyn, Eva Evdokimova, Marcia Haydée, Birgit Keil, Carla Fracci, Suzanne Farrell, Erik Bruhn, Rudolf Nureiev, Mikhaïl Barixnikov i Peter Martins són els noms més brillants d'aquesta llista incompleta. Actualment hi ha ballarins admirats amb raó, com ara Shoko Nakamura o Johan Kobborg, però no n'hi ha cap que posi tot un teatre dempeus per aplaudir-lo vint minuts.

En la dansa contemporània, en canvi –on els mèrits tècnics no solen ser tan fàcils d'avaluar perquè les mostres d'alt nivell, com ara el nombre de piruetes o la durada dels equilibris, tampoc no hi solen tenir un paper rellevant–, en aquest moment destaquen tot un seguit de figures carismàtiques, d'edats diverses. Quina obra no seria capaç Barixnikov de fer-la interessant? Qui no quedaria atrapat per Akram Khan, Sidi Larbi Cherkaoui, Russell Maliphant, Sylvie Guillem o Trisha Brown? Un dels millors entre ells és el català Cesc Gelabert, no gaire conegut al nord. Però el món de la dansa coneixia el seu talent des de molt abans que coreografiés per a Barixnikov, que reconstruís les obres mestres de Gerhard Bohner o que ballés en un escenari virtual de Charles Atlas, el que feia els vídeos de Merce Cunningham. Al començament dels anys noranta, Gelabert ja va fer aixecar de la cadira el públic del Berliner Hebbel-Theater: amb uns solos on dominava un toro imaginari o on apareixia amb un vestit de tipus "Alien", com de pell de salamandra, amb una gorra cenyida que duia un ull immens al darrere del cap.

Estretament lligades a una dramaturgia enginyosa, feta d'art i de filosofia, cadascuna de les peces de la Companyia de Dansa Gelabert Azzopardi presenten un cosmos estètic propi. Mentre Lydia Azzopardi dissenya el context i el vestuari, Gelabert posa les seves imposants coreografies en aquest marc freqüentment fantàstic. Cada pauta està tan clarament estructurada com les frases d'un discurs de lògica, cada gir

acaba amb precisió. Amb un equilibri inalterable, el cos llisca a través d'onades, s'adapta als tocs d'una pulsació o segueix el flux d'energia del gest d'una mà.

Tanta precisió seria patètica, manierista o avorrida si aquests moviments no formessin un teixit atapeït que, lentament, va creant la imatge d'una personalitat davant els ulls embadalits de l'espectador. Un home, dominat però portat per la passió, abstret i ple de loquacitat alhora, sensible però no pas inactiu. Un ballarí que es lliura als ritmes de les composicions i que, tanmateix, es manté inequívocament com el seu *maître de musique*.

Enmig d'aquesta jove i brillant companyia de dansa, Gelabert queda identificat a l'acte com a creador de tot el conjunt. L'autoria s'hi reconeix, és part de la seva personalitat posada en escena: una mena de responsabilitat, cap vanitat. En els nous treballs "Sense fi" i "Conquassabit", el coreògraf també és motor, centre i esperit de la representació. A l'escenari, la seva presència adopta moltes formes. Hi veiem aparèixer el capriciós principi diví de l'etern esdevenir i finir, gairebé despreocupat pel destí dels humans, i ell ho personifica. Després es torna a quedar gairebé quiet, recupera la lentitud en un procés invers a les fortes acceleracions anteriors, com si envellís en qüestió de moments i les seves possibilitats estiguessin terriblement limitades. Amb "Morirò", l'ària de Medea en l'òpera "Teseu" de Händel, es desferma per l'escenari com una tempesta de passió esborronada i fa esclatar el seu *ensemble*. Els moments de calma alternen amb expressions dramàtiques dels pensaments i sentiments humans.

Pel que fa al tema del *tempo*, no cal dir que Gelabert també posa en dansa unes acotacions com qui diu abstractes. El que manté les seves obres a tan meravellosa distància d'un teatre-ballet purament anecdòtic és just això: que ell pensa d'una manera abstracta, en passos de ball. Artista invitat a Edimburg repetides vegades, ja hi omple sense cap esforç un teatre de dos mil butaques que, al final, l'aplaudeix gairebé corprès.

Doncs sí, als teatres del Festival d'Edimburg, hi troben espai les meravelles, però també el contrari. Una d'aquelles companyies de dansa que, sense grans figures, tanmateix destaquen per damunt de la mitjana és el Royal Ballet of Flanders. Hi van interpretar "El retorn d'Ulisses", un avorriment posat en escena per Christian Spuck, el coreògraf de la companyia de ballet estable de Stuttgart, que malauradament va fallar per totes bandes. Penèlope i els seus pretendents dansen al voltant d'afers sense importància, per variar surten al davant noies *à la Forsythe*, i després, *à la "teatre-ballet per sempre"*, una Atenea histèrica, vestida d'or, escridassa un Ulisses amb aletes als peus i amb tutú. No calia.

Wiebke Hüster

Edimburg, 28-08-2009

Peu foto Outomuro

Ingravidesa congelada i domini corporal perfecte: el grup català Gelabert Azzopardi Companyia de Dansa ha presentat al Festival d'Edimburg les coreografies "Sense fi" i "Conquassabit", i ha deixat directament eclipsada la competència del nord d'Europa.

Traducció alemany/català: Carme Gala, 27-09-2009